

บทที่ 3

ความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่น

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยกล่าวถึงเกณฑ์ต่าง ๆ ที่นักภาษาศาสตร์ใช้ในการแบ่งกลุ่มย่อยภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งได้แก่ เกณฑ์การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง เกณฑ์การแยกตัวและรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม เกณฑ์การยัดเสียงสระดั้งเดิม และเกณฑ์การใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม ในบทนี้จะเป็นการนำเกณฑ์ต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาดากไบกับภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่นคือ ไทยกลาง ไทยเหนือ ไทยอีสาน และไทยใต้

3.1 เกณฑ์การกลายเสียงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกัก-ก้อง

นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาภาษาไทยเปรียบเทียบพบว่า การกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักก้อง *b, *d, *g ในภาษาลูกกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้มีสองแบบ คือ แบบที่มีการกลายเสียงมาเป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีกลุ่มลม (*b, *d, *g > p, t, k) และแบบที่มีการกลายเสียงมาเป็นเสียงกัก ไม่ก้อง มีกลุ่มลม (*b, *d, *g > ph, th, kh) (Li, 1977: 65, 104, 198)

จากการพิจารณาข้อมูลภาษาดากไบ ไทยกลาง ไทยเหนือ ไทยอีสาน และไทยใต้ ได้พบว่าในภาษาดากไบมีการกลายเสียงพยัญชนะจากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง เป็นเสียงกักไม่ก้องมีกลุ่มลม เช่นเดียวกับการกลายเสียงในภาษาไทยกลาง ไทยอีสาน และไทยใต้ แต่ต่างจากไทยเหนือ ตัวอย่างคำที่แสดงการกลายเสียงมีดังนี้ (ข้อมูลภาษาไทยถิ่นนำมาจากงานของ ช่อนกลิ่น พิเศษสกลกิจ, 2516 และจากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ดังที่กล่าวถึงในบทที่ 1 ข้อ 1.5.1)

*b > p/ph	ตากใบ	ใต้	กลาง	อีสาน	เหนือ
“พา”	pha:2	pha:3	pha:2	pha:3	pa:2
“(สะ)ไม้”	phaj6	phaj6	phaj6	phaj6	paj6
“แพง”	phe:ŋ2	phe:ŋ2	phe:ŋ2	phe:ŋ3	pe:ŋ2
“พัด”	phat2	phat2	phat2	phat4	pat2
“แพ”	phe:2	phe:2	phe:2	phe:3	pe:2
“พื่อ”	pho:4	pho:4	pho:4	pho:4	po:4
“ภู(เขา)”	phu:2	phu:2	phu:2	phu:3	pu:2

*d > t/th	ตากใบ	ใต้	กลาง	อีสาน	เหนือ
“ท่า”	tha:4	tha:4	tha:4	tha:4	ta:4
“ทาง”	tha:ŋ2	tha:ŋ3	tha:ŋ2	tha:ŋ3	ta:ŋ2
“ทาก”	tha:k4	tha:k4	tha:k4	tha:k6	ta:k4
“ที่”	thi:4	thi:4	thi:4	thi:4	ti:4
“ห้อง”	tho:ŋ6	tho:ŋ7	tho:ŋ5	tho:ŋ6	to:ŋ6

*g > k/kh	ตากใบ	ใต้	กลาง	อีสาน	เหนือ
“เค็ม”	khem2	khem3	khem2	khem3	kem2
“ค่า”	kha:4	kha:4	kha:4	kha:4	ka:4
“คู”	khu:4	khu:4	khu:4	khu:4	ku:3
“ค้ำ”	kha:6	kha:7	kha:5	kha:6	ka:6
“คิม”	khi:m2	khi:m3	khi:m2	khi:m3	ki:m2

3.2 เกณฑ์การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม

3.2.1 การแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาถูกปัจจุบันตามการศึกษาของหลี่ (Li, 1977: 43-53) และเกตนีย์ (Gedney, 1972) ไปแล้ว ในที่นี้ผู้วิจัยใคร่จะสรุปเปรียบเทียบลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมของหลี่และเกตนีย์ดังนี้

	การศึกษาของหลั	การศึกษาของเกณฑ์
ก. การแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็น 2 ทาง	แบบ 1234-5	แบบ 123-4
ข. การแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็น 3 ทาง	แบบ 123-4-5	แบบ 12-3-4
ค. การแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็น 3 ทาง	แบบ 12-34-5	แบบ 1-23-4
ง. การแยกวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็น 4 ทาง	แบบ 1-23-4-5	ไม่ปรากฏ

เพื่อมิให้เกิดความสับสน ผู้วิจัยจึงกำหนดใช้แบบลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมตามการศึกษาของเกณฑ์

เมื่อพิจารณาข้อมูลระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบก็จะพบว่า ภาษาตากใบทุกถิ่นมีการแยกเสียงวรรณยุกต์เป็น 2 ทาง แบบ 123-4 แต่ภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ กลับมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น 3 ทาง คือ ภาษาไทยกลางแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ 1-23-4 ภาษาไทยอีสานแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ 1-23-4 ภาษาไทยเหนือแยกเสียงวรรณยุกต์แบบ 12-3-4 และภาษาไทยใต้แยกเสียงวรรณยุกต์แบบ 1-23-4 การแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตากใบและภาษาไทยถิ่น ดังปรากฏในภาพต่อไปนี้

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ตากใบ

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/4/	/3/	
2	/2/				
3					
4			/5/		/4/

ไทยกลาง (กรุงเทพ)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/		/5/	/1/	/5/
2	/2/		/6/	/2/	/6/
3					
4	/3/	/4/	/7/		/4/

ไทยใต้ (สงขลา)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2	/2/		/6/	/2/	/6/
3					
4	/2/	/4/	/6/		/4/

ไทยเหนือ (เชียงใหม่)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/		/5/		
2	/2/	/4/	/6/	/3/	/5/
3					
4	/3/			/4/	/6/

ไทยอีสาน (อุบล)

ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์เป็น 2 ทางในภาษาดากไปซึ่งแตกต่างจากลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นแต่ไปคล้ายกับภาษาไทยอื่น ๆ เช่นนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ดังที่หลี (Li, 1977: 44) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“ Among the southwestern group, we may mention Lu, White Tai, Black Tai, Samnua, Takbai ,etc. This type is rare in Thailand, but Takbai, situated far southward, seems to show this type and is therefore interesting, both typologically and geographically.”

3.2.2 การรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม B กับ DL

ลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม B กับ DL เป็นลักษณะที่นักภาษาศาสตร์ใช้ในการจำแนกกลุ่มย่อยภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ได้

เมื่อพิจารณาระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบก็จะพบว่า ภาษาดากไบทุกถิ่นมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ B=DL ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นแล้วก็พบว่าคล้ายกับการรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกลางและไทยเหนือ แต่ต่างจากภาษาไทยอีสาน และไทยใต้ ดังแผนภาพ

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ตากใบ

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/4/	/3/	
2	/2/				
3					
4			/5/	/4/	

ไทยกลาง (กรุงเทพฯ)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/		/5/	/1/	/5/
2	/2/				
3			/6/	/2/	/6/
4	/3/	/4/	/7/		/4/

ไทยใต้ (สงขลา)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3	/2/				
4			/4/	/6/	/4/

ไทยเหนือ (เชียงใหม่)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/		/5/		
2	/2/	/4/	/6/	/3/	/5/
3					
4	/3/			/4/	/6/

ไทยอีสาน (อุบล)

3.3 การยัดเสียงสระคั้งเดิม

ผู้วิจัยจะพิจารณาการยัดเสียงสระในภาษาดากไบเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นตามที่ หลี่ได้อธิบายการกลายเสียงสระไว้ (Li, 1977:261-279) รายการคำศัพท์ที่นำมาเปรียบเทียบจึงเป็นคำร่วมเชื้อสายตามที่ปรากฏในรายการคำศัพท์ของหลี่ ส่วนคำในภาษาไทยเหนือผู้วิจัยอ้างอิงจาก มีวรรณ สิริวัฒน์และคณะ (2525) อุคม รุ่งเรืองศรี (2533) และจากผู้วิจัย (พุทธชาติ) ในฐานะผู้พูดภาษาไทยเหนือ คำในภาษาไทยใต้อ้างอิงจากสถาบันทักษิณคดีศึกษา (2525) และภาษาไทยอีสานอ้างอิงจาก ปรีชา พิณทอง (2532) และจากผู้วิจัย (ชนานันท์) ในฐานะผู้พูดภาษาไทยอีสาน

3.3.1 ลักษณะการกลายเสียงสระคั้งเดิมที่เป็นสระสูง

หลี่อธิบายลักษณะการกลายเสียงสระคั้งเดิมที่เป็นสระสูงในภาษาตระกูลไทว่า

สระสูง (*i, *u, *u) หากปรากฏในพยางค์ปิดคือพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายก็จะกลายเป็นสระเสียงสั้นเช่น *liŋ > liŋ “ลิง” *khuu > khuu “ขึ้น” *khum > kbum “กุม” แต่หากปรากฏในพยางค์เปิดคือพยางค์ที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายก็จะกลายเป็นสระเสียงยาว เช่น *pi > pi:, “ปี” *thu > thu: “ถือ” *hmu > mu: “หมู” เป็นต้น

รายการคำที่ใช้เปรียบเทียบการกลายเสียงสระสูงคั้งเดิมในภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นมีดังนี้

*i > i	ตากใบ	กลาง	ใต้	เหนือ	อีสาน
“ถึง”	li:ŋ2	liŋ2	li:ŋ3	liŋ2	liŋ3
“ถิ่น”	li:n6	lin5	lin6	lin6	li:n6
“อิง”	khi:ŋ1	khig1	khig1	khig1	khig1
“สืบ”	sip1	sip3	sip1	sip1	sip1
“อิม”	ʔi:m3	ʔim3	ʔe:m2	ʔim3	ʔim4
“ปลิง”	pli:ŋ1	plig1	pli:ŋ1	piŋ1	pi:ŋ2
“ป็น”	bin3	bin2	bin2	bin2	bin2
“คืบ”	dip1	dip3	dip1	dip1	dip2
“หिन”	hi:n1	hin1	hi:n1	hin1	hin1

*w > w

“ขึ้น”	khun5	khun4	khun4	khun5	khun5
“หนึ่ง”(หนึ่ง)	nur:ŋ5	nur:ŋ4	nur:ŋ4	nur:ŋ5	nur:ŋ5
“ลือก”	luuk2	luuk5	luuk7	luuk6	lək4
“หมึก”	muuk1	muuk3	muuk1	muuk1	muuk1
“ถึก”	-	thuuk3	-	thək1	thək1
“ถึง”	thuŋ3	thuŋ1	thuŋ1	təŋ1	thəŋ1
“ดึก”	-	duuk3	-	dək1	dək1

*u > u

“กุ่ม”	kuŋ5	kuŋ4	kuŋ6	kuŋ5	kuŋ5
“กุ่ม”	khum1	khum1	khum1	khum1	khum1
“สุก”	suk1	suk3	suk1	suk1	suk1
“ยุ่ง”	nuŋ4	juŋ4	nuŋ4	nuŋ5	nuŋ5
“ยุ่ง”	juŋ2	juŋ2	juŋ3	nuŋ2	nuŋ3
“อู่ม”	ʔu:m5	ʔum4	ʔu:m6	ʔum5	ʔum6
“ลุง”	luŋ/lu:ŋ2	luŋ2	luŋ3	luŋ2	luŋ3
“นุ่ง”	nuŋ4	nuŋ4	nuŋ4	nuŋ4	nuŋ4
“ขุน”	khun3	khun3	khun3	khun3	khun4

เมื่อเปรียบเทียบการกลายเสียงสระสูงในภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นอื่นแล้วจะเห็นว่า ลักษณะการยัดเสียงสระในภาษาดากไบต่างจากภาษาไทยกลาง ไทยเหนือ และไทยอีสานสำหรับภาษาไทยใต้นั้นจะมีการยัดเสียงในคำบางคำเหมือนกับภาษาดากไบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสระ *i > i:

เกี่ยวกับการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระสูงมาเป็นสระสูงเสียงยาว บราวน์ (Brown, 1965 :140-1) กล่าวว่าภาษาไทยใต้นั้นเช่นภูเก็ตจะมีการยัดเสียงสระสูงทุกเสียงเมื่อเมื่อปรากฏในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะอัตสระหรือเสียงพยัญชนะนาสิก

3.3.2 ลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระกลาง

หลักฐานลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระกลางในภาษาตระกูลไทว่า สระกลางดั้งเดิม (*e *ə *o) จะปรากฏเฉพาะในพยางค์ปิดเท่านั้น และไม่มีการยัดเสียงในภาษาลูก และสำหรับ *ə จะกลายเสียงเป็นเสียง a ในภาษาลูก เช่น *hen > hen “เห็น” *?dəm > dam “ดำนา” *som > som “ส้ม” เป็นต้น

รายการคำที่ใช้เปรียบเทียบการกลายเสียงสระกลางดั้งเดิมในภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นมีดังนี้

*e > e	ดากไบ	กลาง	ใต้	เหนือ	อีสาน
“เกลือด”	klet1	klet3	klet6	ket1	ket1
“เจ็ด”	cet1	cet3	cet6	cet1	cet1
“เห็ด”	het1	het3	het1	het1	het1
“เหล็ก”	lek1	lek3	lek1	lek1	lek1
“เหลน”	lin1	le:n1	le:n1	le:n1	le:n1
“เมส็ด”	met2	malet5	mlct7	met6	met4
“เดิน”	mle:n2	len2	-	men2	men3
“เห็น”	hen1	hen1	hen1	han1	hen1
“เป็น”	pen1	pen2	pcn2	pen1	pen2

*อ > a	คาไก	กลาง	ใต้	เหนือ	อีสาน
“ป็น”	pan1	pan2	pan2	pan1	pan2
“ป็น”	pan3	pan3	pan	pan3	pan4
“ปัด”	pat1	pat3	pat6	-	pat1
“ดำ(นา)”	dam1	dam2	dam2	dam2	dam2
“รำ”	ram2	ram2	ram3	ham2	ham3
“ผัก”	phak1	phak3	phak1	phak1	phak1
“มัน”	man2	man2	man3	man2	man3
“หัก”	hak1	hak3	hak1	hak1	hak1
“นั่ง”	naŋ4	naŋ4	naŋ4	naŋ4	naŋ4
“ตบ”	tap1	tap3	tap6	tap1	tap1
“ลัก”	lak2	lak5	lak7	lak6	lak4
“หนัก”	nak1	nak3	nak1	nak1	nak1
<hr/>					
*o > o					
“ลง”	loŋ2	loŋ2	loŋ3	loŋ2	loŋ3
“ส้ม”	som5	som4	som5	som5	som5
“ส่ง”	soŋ3	soŋ3	soŋ1	soŋ3	soŋ4
“ห่ม”	hom3	hom3	hom1	hom3	hom4
“หลง”	loŋ1	loŋ1	loŋ1	loŋ1	loŋ1
“คม”	khom2	khom2	khom3	khom2	khom3
“ผม”	phom1	phom1	phom1	phom1	phom1
“ตก”	tok/tok1	tok3	tok6	tok1	tok1
“ดง”	doŋ1	doŋ2	doŋ2	doŋ2	doŋ2
“หก”	hok/hok1	hok3	hok1	hok1	hok1
“กบ”	kop1	kop3	kop6	kop1	kop1
“นก”	nok2	nok5	nok7	nok6	nok4
“หล่น”	lon3	lon3	lon1	lon3	lon/lo:n4

เมื่อเปรียบเทียบการกลายเสียงสระกลางในภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นอื่นแล้ว จะเห็นว่า มีการกลายเสียงสระไปในลักษณะเดียวกันกับภาษาไทยถิ่นทุกถิ่น

3.3.3 ลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระต่ำ

หัตถ์อธิบายลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระต่ำในภาษาตระกูลไทว่า สระต่ำดั้งเดิม (*ɛ, *a, *ɔ) จะกลายเสียงเป็นสระเสียงยาวในภาษาลูกไม่ว่าจะปรากฏใน พยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดเช่น *mɛ > mɛ: “แม่” *kɛm > kɛ:m “แก้ม” *hɛma > ma: “หมา” *mɛm > ma:m “ม้าม” *bɔ > phɔ: “พ่อ” *tɔn > tɔ:n “ตอน” เป็นต้น

รายการคำที่ใช้เปรียบเทียบการกลายเสียงสระต่ำดั้งเดิมในภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นมีดังนี้

*ɛ > ɛ:	ดากใบ	กลาง	ใต้	เหนือ	อีสาน
“แก่น”	kɛ:n3	kɛn3	kɛ:n2	kɛn3	kɛn4
“แขน”	kɛ:n1	kɛ:n1	kɛ:n1	kɛ:n1	kɛ:n1
“แข็ง”	kɛ:ŋ5	kɛŋ4	kɛ:ŋ5	kɛ:ŋ5	kɛ:ŋ4
“แข็ง”	kɛ:ŋ1	kɛŋ1	kɛ:ŋ1	kɛŋ1	kɛŋ1
“แก้ม”	kɛ:m5	kɛ:m4	kɛ:m6	kɛ:m5	kɛ:m6
“แขก”	kɛ:k3	kɛ:k3	kɛ:k5	kɛ:k3	kɛ:k5
“เสป”	sɛ:p3	sɛ:p3	sɛ:p5	sɛ:p3	sɛ:p5
“แรง”	rɛ:ŋ2	rɛ:ŋ2	rɛ:ŋ3	hɛ:ŋ2	hɛ:ŋ3
“แอก”	?ɛ:k3	?ɛ:k3	?ɛ:k5	?ɛ:k3	?ɛ:k5
“เลี้ยง”	lɛ:ŋ6	lɛ:ŋ	lɛ:ŋ7	lɛ:ŋ6	lɛ:ŋ6
“แมง”	mɛ:ŋ2	mɛ:ŋ2	mɛ:ŋ3	mɛ:ŋ2	mɛ:ŋ3
“แปด”	pɛ:t3	pɛ:t3	pɛ:t5	pɛ:t3	pɛ:t5
“แตก”	tɛ:k3	tɛ:k3	tɛ:k5	tɛ:k3	tɛ:k5
“เกลบ”	klɛ:p3	klɛ:p3	klɛ:p5	kɛ:p3	kɛ:p5
“เขวน”	khwɛ:n1	khwɛ:n1	khwɛ:n1	khwɛ:n1	kɛ:n1
“เอ่น”	?ɛ:n3	?ɛn3	?ɛ:n2	?ɛn3	?ɛn/?ɛ:n4

*a > a:	ตากใบ	กลาง	ใต้	เหนือ	อีสาน
“หมาก”	ma:k3	ma:k3	ma:k5	ma:k3	ma:k5
“หวาน”	wa:n1	wa:n1	wa:n1	wa:n1	wa:n1
“ฟาด”	fa:t4	fa:t4	fa:t4	fa:t4	fa:t6
“ माम ”	ma:m6	ma:m5	ma:m7	ma:m6	ma:m6
“ตาก”	ta:k3	ta:k3	ta:k5	ta:k3	ta:k5
“กลาง”	kla:n1	kla:n2	kla:n2	ka:n1	ka:n2
“สาก”	sa:k3	sa:k3	sa:k5	sa:k3	sa:k5
“หวาน”	khwa:n1	khwa:n1	khwa:n1	khwa:n1	khuan1

*o > o:

“หมอก”	mo:k3	mo:k3	mo:k5	mo:k3	mo:k5
“ปอก”	po:k3	po:k3	po:k6	po:k3	po:k5
“ตอน”	to:n1	to:n2	to:n2	to:n1	to:n2
“กลอง”	klɔ:n1	klɔ:n2	klɔ:n2	ko:n1	ko:n2
“กอบ”	ko:p3	ko:p3	ko:p6	ko:p3	ko:p5
“พอม”	pho:m1	pho:m1	pho:m1	pho:m1	-
“(ใบ)ตอง”	to:n1	to:n2	to:n2	to:n1	to:n2

เมื่อเปรียบเทียบการกลายเสียงสระต่ำในภาษาดากใบกับภาษาไทยถิ่นอื่นแล้วจะเห็นว่าทุกภาษามีลักษณะการกลายเสียงเหมือนกัน

การเปรียบเทียบลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมในภาษาดากใบและภาษาไทยกลาง ไทยใต้ ไทยเหนือ และไทยอีสาน ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เห็นว่า ลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระกลางและสระต่ำไม่อาจนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ใกล้ชิดของภาษาดากใบกับภาษาไทยถิ่นได้ เนื่องจากลักษณะการกลายเสียงในทุกภาษาเป็นไปในทำนองเดียวกัน แต่ลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิมที่เป็นสระสูงนั้น นำที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ของภาษาดากใบกับ

ภาษาไทยถิ่น เพราะภาษาดากไบบีมีลักษณะการกลายเสียงสระสูงเป็นเสียงยาวซึ่งคล้ายคลึงกับภาษาไทยใต้และภาษาอีสานที่มีการกลายเสียงสระสูงดั้งเดิมเป็นเสียงยาวในคำบางคำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะการกลายเสียงสระสูงดั้งเดิม *i > i:

ผู้วิจัยใคร่กล่าวโดยสรุปว่า การพิจารณาความสัมพันธ์ของภาษาดากไบบีกับภาษาไทยถิ่น โดยใช้เกณฑ์ลักษณะการกลายเสียงสระสูงดั้งเดิมเป็นเสียงสั้นหรือยาวในภาษาลูก ทำให้เห็นว่า ภาษาดากไบบีน่าจะมีความสัมพันธ์กับภาษาไทยใต้และไทยอีสาน

3.4 เกณฑ์คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

การใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มเป็นเกณฑ์หนึ่งที่นักภาษาศาสตร์ใช้ในการพิจารณาความสัมพันธ์ของภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ แต่เป็นเกณฑ์ที่ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการพิจารณาเพราะการที่ภาษาไทยต่าง ๆ ไม่ได้ใช้ศัพท์ใดศัพท์หนึ่งนั้นอาจไม่ได้เนื่องมาจากการที่ไม่เคยมีศัพท์นั้นใช้มาก่อน แต่อาจเนื่องจากเลิกใช้ศัพท์นั้นไปแล้ว ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น มีการใช้น้อยลง มีการรับคำจากภาษาถิ่นอื่นหรือภาษาอื่นเข้ามาใช้แทน หรือยังคงใช้อยู่แต่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการที่ภาษาไทยบางภาษามีศัพท์ที่เหมือนกันจึงไม่อาจเป็นข้อพิสูจน์ว่าภาษาเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่ากับภาษาถิ่นอื่น ๆ ที่สูญศัพท์ไปแล้ว การพิจารณาความสัมพันธ์ของภาษาที่ยังคงใช้ศัพท์ร่วมกันจึงต้องพิจารณาร่วมกับเกณฑ์อื่น ๆ ด้วย

วิจิตร ศรีสุวิธานนท์ (2528) ได้รวบรวมคำศัพท์เฉพาะถิ่นดากไบบีไว้ (ดูภาคผนวก ง หน้า 173-179) โดยกล่าวว่าเป็นคำที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยใต้หรือภาษาไทยกลาง แต่มีคำศัพท์จำนวนไม่น้อยที่ไปปรากฏในภาษาไทยเหนือและอีสาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบรายการคำดังกล่าวกับภาษาไทยใต้ ไทยกลาง ไทยเหนือ และไทยอีสาน ได้พบว่ามีคำบางคำที่ปรากฏในภาษาไทยใต้และไทยกลาง นอกจากนี้ คำบางคำน่าจะเป็นคำยืมจากภาษามลายูหรือภาษามอญ-เขมร จึงได้ตัดคำศัพท์เหล่านั้นออกไป คงเหลือแต่คำที่มีปรากฏในภาษาไทยเหนือและอีสาน นอกจากนี้ ในการเก็บข้อมูลภาษาดากไบบีผู้วิจัยได้พบคำศัพท์ที่ภาษาดากไบบีใช้เหมือนกับภาษาไทยเหนือและอีสาน อีกจำนวนหนึ่ง คำเหล่านี้ไม่ปรากฏในภาษาไทยกลางหรือไทยใต้

รายการคำศัพท์ที่ภาษาดากไบใช้ร่วมกับภาษาไทยเหนือและไทยอีสานจำนวน 17 คำ มีดังนี้

	ความหมาย	ดากไบ	เหนือ	อีสาน
1.	“โคล่น”	plam5	pam5	pam5
2.	“หนวกหู”	lak2 la:j4	lak6 la:j4	lak4 la:j3
3.	“ฟอง”	ka' phtuak3	puak3	tum1 puak5
4.	“พุดคุย”	ka' war:w3	-	war:w6
5.	“ดาวลูกไก่”	da:w1 wi:2	da:w1 wi:2	da:w1 wi:2
6.	“ตาย”	do:jl	-	do:jl
7.	“ขอค(เกสึด)”	sia1	sia'1	sia1
8.	“ตาย(หญ้ำ)”	sia1	-	sia1
9.	“เปล้าๆ”	ra' do:k3	-	da:jl do:k5
10.	“หัวเหน่า”	ka' mo:m2	-	ka' mo:m2
11.	“ก่อไฟ”	daŋ1	daŋ1	daŋ1
12.	“รอยบวมแมลงต๋อย”	luun2	luun/mtun2	mtun1 (ลมพิษ)
13.	“ทำ,แกลิ่งทำ”	jia2	nia'1	het4
14.	“ประคอง”	sa:m2	-	so:m2
15.	“(ไก่,วัว)หนุ่ม	sa:4	-	-
16.	“กวน,รังแกกัน”	khriaw2	khew2	khia:w2 (คึก)
17.	“ร่วน”	phruj2	phuj4	phoj3

จากการเปรียบเทียบคำศัพท์เฉพาะถิ่นของภาษาดากไบกับภาษาไทยเหนือและไทยอีสานแล้วจะพบว่า มีคำศัพท์ร่วมกับภาษาไทยอีสานมากกว่าภาษาไทยเหนือซึ่งอาจแสดงได้ว่า ภาษาดากไบอาจมีความสัมพันธ์กับภาษาอีสานและภาษาเหนือมาก่อน ก่อนที่จะมามีความสัมพันธ์กับภาษาไทยได้ในปัจจุบันเพราะคำเหล่านี้ไม่ปรากฏในภาษาไทยได้ทั่วไป

อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจกล่าวได้ว่าคำศัพท์เหล่านี้อาจเป็นคำศัพท์เฉพาะของภาษาตากใบ ไทยเหนือและไทยอีสาน แต่อาจกล่าวอย่างตรงข้ามได้ว่าคำศัพท์เหล่านี้เป็นคำศัพท์ร่วมกันแต่ดั้งเดิมของภาษาไทยหลาย ๆ ถิ่น แต่ภาษาตากใบ ไทยเหนือ และไทยอีสานสามารถเก็บไว้ได้ ส่วนภาษาไทยกลางและไทยใต้ได้ทั้งคำเหล่านี้ไปหมดแล้ว คำศัพท์ที่ภาษาเหล่านี้เก็บไว้คล้ายคลึงกันจึงไม่ได้เป็นหลักฐานสำคัญเพียงประการเดียวที่จะบอกว่าภาษาเหล่านี้เป็นกลุ่มเดียวกัน ดังนั้นการใช้เกณฑ์คำศัพท์ร่วมกันมาพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่งและควรใช้ประกอบกับเกณฑ์อื่น ๆ

3.5 สรุปความสัมพันธ์ของภาษาตากใบกับภาษาไทยถิ่นกลาง เหนือ อีสาน และใต้

จากการพิจารณาเปรียบเทียบภาษาตากใบและภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ตามเกณฑ์การกลายเสียงและการใช้คำศัพท์เฉพาะดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจะสรุปลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างระหว่างภาษาตากใบกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ก. การกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง

ภาษาตากใบมีการกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง มาเป็นเสียงกักไม่ก้องมีกลุ่มลม เช่นเดียวกับการกลายเสียงในภาษาไทยใต้ ไทยกลาง และไทยอีสาน แต่ต่างจากภาษาไทยเหนือ

ข. การแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม

ภาษาตากใบทุกถิ่นมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็น 2 ทาง แต่ภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็น 3 ทาง ดังนั้นลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตากใบจึงต่างไปจากภาษาไทยถิ่นทุกถิ่น

ค. การรวมวรรณยุกต์ดั้งเดิม B กับ DL

ภาษาตากใบมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม B=DL คล้ายกับภาษาไทยกลางและไทยเหนือ แต่ต่างจากภาษาไทยใต้และไทยอีสานซึ่งไม่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ B#DL

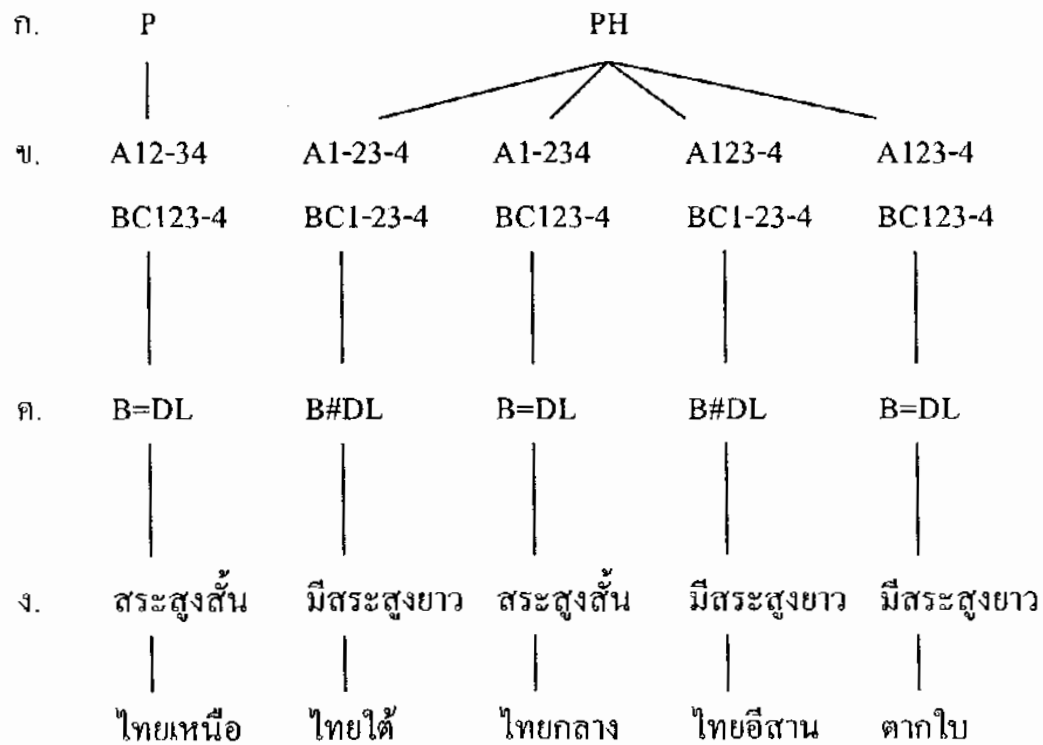
ง. การกลายเสียงสระดั้งเดิม

ภาษาตากใบมีลักษณะการกลายเสียงสระดั้งเดิม โดยเฉพาะมีการยัดเสียงสระสูงคล้ายกับภาษาไทยอีสานและไทยใต้

จ. การใช้คำศัพท์เฉพาะ

ภาษาดากไบบีมีคำศัพท์เฉพาะจำนวนหนึ่งซึ่งไม่พบในภาษาไทยกลางและไทยใต้ แต่กลับพบในภาษาไทยอีสานและไทยเหนือ ปรากฏการณ์เช่นนี้อาจแสดงว่าภาษาดากไบบีมีความสัมพันธ์กับภาษาไทยอีสานและภาษาไทยเหนือ มากกว่าภาษาไทยกลางและไทยใต้

เมื่อพิจารณาลักษณะของภาษาดากไบเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ตามเกณฑ์ทุกเกณฑ์ร่วมกัน ก็จะเห็นว่าไม่สามารถจัดภาษาดากไบเข้ากลุ่มกับภาษาไทยถิ่นใด ๆ ได้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละเกณฑ์ให้ผลการเปรียบเทียบไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะเกณฑ์ทางเสียง ผู้วิจัยจะสรุปให้เห็นชัดเจนด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

การเปรียบเทียบภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ดังแสดงมาโดยลำดับ แสดงให้เห็นว่าภาษาดากไบไม่แสดงความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาไทยถิ่น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเปรียบเทียบภาษาดากไบกับภาษาไทยอื่น ๆ เพื่อหาข้อสรุปว่าภาษาดากไบควรจะถูกจัดอยู่กับภาษาไทยถิ่นใด ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาเปรียบเทียบต่อไปในบทที่ 4 และ 5